

בו ששמו נחל, כמו שכתוב כל הנחלים הלכים אל הים.

מהו ים? הרי אומר זה אתרוג. ומניין לנו שכל מדה ומדה מאלו השבעה נקראת נחל? שנאמר וממתנה נחליאל, אל תקרי נחליאל אלא נחלי אל. ועוד שם, מה לב, הדר פרי הגוף, אף ישראל פרי עץ הדר. מה אילן תמר, ענפיו סביביו ולולבו באמצע, אף ישראל נטלו גוף האילן הזה שהוא לבו, וכנגד הגוף חוט השדרה באדם שהוא עקר הגוף. ומה לולב זה כתוב לו לב, אף לב מסור לו. ומה לב זה שלשים ושנים נתיבות חכמה בו, אף בכל נתיב מהן צורה שומרת, שנאמר לשמר את דרך עץ החיים: ע"כ

מההשמות

דבר אחר, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר - זה אברהם. פפת תמרים - זה יצחק. וענף עץ עבת - זה יעקב. וערבי נחל - אלה הן שתי הדרגות שאמרנו.

ומי ששונה זה, משום שעץ עבת זה יעקב, שאוחז את כל החלקים, ודאי זה יעקב. אבל הרי בארנו, פרי עץ הדר - זו פאת יצחק, זו גבורה תחתונה. פפת תמרים - פפת חסר, קשר שנקשר בבאר, כמו שנאמר (דניאל א) כפותים בסרבליהם, משום שאלה לא עולים זה בלי זה. וענף עץ עבת, ענף הוא עליון שנעשה עץ עבות ואוחז לכל צד, כמו שנאמר. ערבי נחל - זה יצחק, בכל הצדדים שאחוזים בצד הנחל ולא בצד הקאב. ששנינו, אף על גב שבנחל הזה לא נמצא דין, מתעוררים ממנו דינים.

מערכת ובו פועל ונקרא על שמו והם שניהם עצים. דבר אחר ערבי, שפעמים מערבין פעולתן זה עם זה. מאי ערבי נחל, נחל הוי, על שם המקום שהם קבועים בו ששמו נחל. פדכתיב, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים.

מאי ניהו ים, הוי אומר זה אתרוג. ומנא לן דכל מדה ומדה מאלו השבעה אקרי נחל. שנאמר (במדבר כ"א) וממתנה נחליאל, אל תקרי נחליאל אלא נחלי אל. ועוד שם, מה לב, הדר פרי הגוף, אף ישראל פרי עץ הדר. מה אילן תמר, ענפיו סביביו ולולבו באמצע, אף ישראל נטלו גוף האילן הזה שהוא לבו, וכנגד הגוף חוט השדרה באדם שהוא עקר הגוף. ומה לולב זה פתיב לו לב, אף לב מסור לו. ומה לב זה שלשים ושנים נתיבות חכמה בו, אף בכל נתיב מהן צורה שומרת, שנאמר (בראשית ג) לשמר את דרך עץ החיים: (עוד כאן מההשמות)

דבר אחר, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, דא אברהם. פפת תמרים, דא יצחק. וענף עץ עבות, דא יעקב. וערבי נחל, אלן אינון תרין דרגין דאמרן.

ומאן דמתני האי, בגין דעץ עבות דא יעקב, דאחיד לכלהו חלקין, ודאי דא יעקב. אבל הא אוקימנא, פרי עץ הדר דא בירא דיצחק, דא גבורה תתאה. פפת תמרים. פפת חסר, קשורא דאתקשר בבירא, כמה דאת אמר, (דניאל ג) כפיתו בסרבליהון, בגין דאלין לא סלקין דא בלא דא. וענף עץ עבות, ענפא הוא עלאה, דאתעביד עץ עבות, ואחיד לכל סטרא, כמה דאתמר. ערבי נחל דא יצחק,

בכל סטרי, דאחידן בסטרא דנחלא, ולא בסטרא דאבא. דתנינן, אף על גב דבהאי נחל דינא לא אשתפח ביה, דינין מתערינ מניה.

וְרַב הַמְנוּנָא סָבֵא פָּרִישׁ, וְעַרְבֵי נַחַל, אֵינּוּן תְּרִין קָיִמִין דְּקֶאֱמָרֵן, דְּמֵיֵא נַפְקֵי מִנֵּיהּ, וְשִׁפְרִי. אָבֵל תָּא חֲזִי, הָא חֲזִינָן דְּתִרִין דְּרִגִין אֵלִין דְּקָיִמִי עַל דְּרִגָּא דְּצָדִיק, אִיבָא וּבְנִישׁוּ רַבְרָבָא (כ"א דְּבִרְבָּא) נַפְקֵי מִנֵּיהּ, וְעַרְבֵי נַחַל לָא נַפְקֵי מִנֵּיהּ, אִיבָא, וְלָא טַעְמָא, וְלָא רִיחָא. וְהָא אוּקִימָנָא וְכֻלָּא שִׁפְרִי.

וְעַל דָּא אֶתְרוּג (דף רכא ע"א) בְּשִׁמְאָלָא, לְקַבֵּיל לָבָא. לְוֹלֵב בִּימִינָא, כַּפֹּת בְּכֻלָּא, וְקִטִּיר בְּכֻלָּא. דְּהָא צָדִיק כַּפֹּת הוּא בְּכָל סְטָרִין, וְקִטִּיר בְּכֻלָּא, וְדָא הוּא קְשׁוּרָא דְּמַהֲיִמְנוּתָא.

וּבְסִפְרָא דְּאַגְדָּתָא שִׁפְרִי קֹאמֵר, דְּכָל אֵלִין אֵינּוּן אוּשְׁפִּיזִין, דְּזִמְיָנִין עָמָא קְדִישָׁא בְּהַאי יוֹמָא, דְּבַעֲיָין לֹא שִׁפְחָא לְהוּ, כִּינּוּן דְּזִמְיָין לֹון. וּבְהוּ בְּעֵי בַר נֶשׁ לְמַלְפָּא בְּעוּתִיָּה. זָפֵאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל דִּידְעִין אֶרְחוּי דְּמַלְפָּא קְדִישָׁא, וְיִידְעִין אֶרְחוּי דְּאוּרִייתָא, לְמַהֲךְ בְּאוּרַח קְשׁוּט, לְמַזְכֵּי בְּהוּ בְּעֻלְמָא דִּין וּבְעֻלְמָא דְּאַתִּי.

כְּיוּמָא דָּא נַפְקֵי יִשְׂרָאֵל, בְּסִימָנִין רְשִׁימִין מִגֹּו מַלְפָּא, בְּגִין דְּאֵינּוּן נִצְחִין דִּינָא. וּמֵאִי סִימָנִין אֵינּוּן, סִימְנֵי מְהִימְנוּתָא, חוּתָמָא דְּמַלְפָּא עֲלָאָה. לְתִרֵי בְּנֵי נֶשָׁא, דְּעֹאֲלוּ קָדָם מַלְפָּא לְדִינָא, וְלָא יִדְעֵי עֲלָמָא מֵאֵן מִנֵּיהּ נִצַּח. נִפְקַח חַד לְגִיזָן מִפִּי מַלְפָּא, שְׁאִילוּ לֹו. אָמֵר לֹון, מֵאֵן דִּיפּוּק וּבִידוּי סִימָנִין דְּמַלְפָּא, הוּא נִצַּח.

כְּךָ, כּוּלֵי עֲלָמָא עֲאֵלִין לְדִינָא, קָדָם מַלְפָּא עֲלָאָה, וְדֵאִין לֹון מִיּוֹמָא דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַכַּפּוּרִים, עַד חֲמֵשׁ סָרֵי יוֹמִין לְיִרְחָא.

וְיִפְחָ אָמֵר בְּסִפְרֵי הַאֲגָדָה שֶׁכָּל אֵלֶּה הֵם אוֹרְחִים שְׂמֻזְמִינִים הָעֵם הַקָּדוֹשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה, שְׁצָרִיכִים לְמַצָּא אוֹתָם, כִּינּוּן שְׁהִזְמִין אוֹתָם, וּבְהֵם מְבַקֵּשׁ אָדָם בְּקִשְׁתּוֹ לְמַלְכָּה. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׂיוֹדְעִים דְּרָכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְיִוֹדְעִים דְּרָכֵי הַתּוֹרָה לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, לְזִכּוֹת בְּהֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. בַּיּוֹם הַזֶּה יוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל בְּסִימָנִים רְשׁוּמִים מִתּוֹךְ הַמֶּלֶךְ, מִשׁוּם שֶׁהֵם נִצְחִין בְּדִין, וּמֵהֶם הַסִּימָנִים? סִימְנֵי הַאֲמוּנָה, חוּתָם הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן. לְשֹׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּכְנְסוּ לְבְנֵי הַמֶּלֶךְ לְדִין, וּבְעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים מִי מֵהֶם נִצַּח. יָצָא לְגִיזָן אֶחָד מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, וְשֹׁאֲלוֹ אוֹתוֹ מִי נִצַּח? אָמֵר לָהֶם, מִי שִׁיָּצָא וּבִידּוֹ סִימְנֵי הַמֶּלֶךְ, הוּא שְׂנִצַּח.

כְּךָ כָּל הָעוֹלָם נִכְנָסִים לְדִין לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן, וְהוּא דֵּן אוֹתָם מִיּוֹם שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַכַּפּוּרִים, עַד חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה יוֹם לַחֲדָשׁ, וּבֵין כֶּךָ נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל כָּלם צָדִיקִים בְּתַשׁוּבָה, טוֹרְחִים בְּסִפְחָ וּלְוֹלֵב וְאֶתְרוּג, וְלֹא יוֹדְעִים מִי נִצַּח בְּדִין. הַמַּלְאָכִים הַעֲלִיּוֹנִים

וּבֵין כֶּךָ אֲשֶׁתְּפָחוּ יִשְׂרָאֵל זָפֵאִין כְּלָהוּ בְּתִיבָתָא. טְרַחֲחִין בְּסִפְחָ וּלְוֹלֵב